

2005

Výročná správa o činnosti

**Priatelia
Zeme
SPZ**

Aktivity pre elimináciu toxického znečistenia

Analýza toxických látok v prostredí

Organizácia zorganizovala vo februári odber slepačích vajec od piatich chovateľov z obcí dotknutých prevádzkou košickej spaľovne. Vzorku zaslali na analýzu do akreditovaného laboratória v Českej republike.

Cieľom akcie bolo získať aktuálne fakty o znečistení prostredia košickou spaľovňou komunálnych odpadov najnebezpečnejšími chemikáliami, perzistentnými organickými polutantmi (POP).

Priatelia Zeme sa touto akciou zapojili do medzinárodného projektu mimovládnych organizácií „Splňte sľuby - eliminujte najškodlivejšie chemikálie“ realizovaného v dvadsiati krajinách na piatich kontinentoch. Cieľom je vytvoriť tlak na vlády, aby uskutočnili opatrenia pre elimináciu týchto jedov v našom prostredí.

Následne v marci výsledky ukázali vysoký obsah toxických látok vo vajčkách v okolí košickej spaľovne. Až takmer štvornásobne prekračujú hodnoty dioxínov normy EÚ a dvojnásobne prekročujú limity, ktoré navrhuje EÚ pre polychlóvané bifenyly (PCB).

Na základe tohto výskumu vo viacerých krajinách putovala na prvom zasadaní k Štokholmskému dohovoru o perzistentných organických látkach v Uruguaji výzva pre diplomatov, aby sprísnilí pravidlá pre zdroje uvoľňovania dioxínov do životného prostredia.

Pomoc občanom proti zámeru spaľovne nebezpečného odpadu v Šali

Na požiadanie primátora mesta Šala a Mestského úradu pomáhali Priatelia Zeme – SPZ odborným poradenstvom pri posudzovaní vplyvov zámeru výstavby najväčšej spaľovne nebezpečných odpadov v SR. Priatelia Zeme - SPZ vypracovali odborný posudok na projekt spaľovne nebezpečného odpadu v Šali. Posudok odhalil mnoho ekonomických a environmentálnych nedostatkov a zamlčaných informácií. Aj na základe tohto posudku predložili Priatelia Zeme – SPZ Ministerstvu životného prostredia argumenty pre zamietnutie zámeru. Na konci júna poslanci Mestského zastupiteľstva odmietli projekt spaľovne nebezpečných odpadov.

Zrealizovali sme aj viacero mediálnych aktivít prostredníctvom ktorých sme informovali o negatívach tohto zámeru.

Pomoc občanom proti zámeru spaľovne nebezpečného odpadu v Tornali

Následne po zámere spaľovne v Šali oslovili Priateľov Zeme – SPZ v júni poslanci mestského zastupiteľstva v Tornali so žiadosťou o zaslanie informácií o dopadoch spaľovne na prostredie a alternatívach. Poslancom a kompetentným pracovníkom sme zaslali množstvo odborných informácií o rizikách, alternatívach a poskytovali sme poradenstvo. Na konci júna poslanci Mestského zastupiteľstva odmietli projekt výstavby spaľovne nebezpečných odpadov.

Aktivity pre zníženie množstva odpadov z obalov

Priatelia Zeme upozornili na porušenie zákona o obaloch

Priatelia Zeme - SPZ podali na Slovenskú obchodnú inšpekciu podnet pre porušenie zákona o obaloch. Jedna z povinností, ktoré zákon ukladá sa vzťahuje na predajne, ktoré sú väčšie ako 100 m² a poskytujú nápoje v jednorazových obaloch, ponúkať nápoje aj vo vratných obaloch. Priatelia Zeme- SPZ za pomoci dobrovoľníkov urobili prieskum ponuky vratných fliaš v obchodoch a na viaceré obchodné reťazce podali podnet na Slovenskú obchodnú inšpekciu.

Zálohovanie jednorazových nápojových obalov

Priatelia Zeme – SPZ odborne spochybnili štúdiu think-thanku Mesa10 o zálohovaní nápojových PET obalov, upozornili na hrubé chyby v kalkuláciách ktoré viedli k chybným záverom. Znovu sme vypracovali a predložili environmentálne a ekonomické argumenty preukazujúce potrebu zavedenia zálohovacieho systému s vysokou mierou recyklácie pre nápojové obaly.

• Štúdiá o voľne pohodených obaloch

Viac ako tretinu z povaľujúcich sa odpadov na uliciach či v prírode tvoria nápojové obaly. Vyplýva to z Analýzy voľne pohodených odpadov v prostredí SR, ktorú zverejnila v októbri 2005 Katedra environmentálneho inžinierstva Technickej univerzity (KEI TU) vo Zvolene. Štúdiá, ktoré realizáciu iniciovali a podporili Priatelia Zeme – SPZ, analyzovala všetky druhy životného prostredia na Slovensku v júni a júli. Štúdiá ukazuje, že nápojové obaly na Slovensku znečisťujú prírodu vo väčšej miere ako v iných Európskych krajinách. Kým v Nemecku bolo nižšie množstvo pohodených nápojových obalov hlavným argumentom pre zavedenie zálohovania nápojových obalov, Slovensko zo štúdie nevyvodilo žiadne opatrenia.

• Správa vo fľaši

Na jeseň odštartovali Priatelia Zeme – SPZ kampaň s názvom Správa vo fľaši. Po dlhom boji o zálohovanie jednorazových nápojových obalov zvolili túto verejnú mierne nátlakovú akciu ako jedno z posledných riešení. Touto akciou vyzvali ľudí, ktorí chcú znížiť znečisťovanie životného prostredia nápojovými obalmi, aby poslali žiadosť o zavedenie zálohovania premiérovi SR v prázdnej PET fľaši. Zároveň odštartovali dvojtýždňové informačné turné. S osvetovým vybavením- informačné materiály, panely, transparenty navštívili 10 slovenských miest, kde zapájali občanov do akcie správa vo fľaši. Priatelia Zeme – SPZ vyzbierali asi 2000 správ vo fľaši, ktoré priebežne posielali premiérovi. Ďalšími odkazmi sa zapojilo množstvo jednotlivcov a škôl z celého Slovenska.

Aktivity za ekologizáciu zdravotníctva

Novú kampaň pre ekologizáciu zdravotníctva Priatelia Zeme – SPZ odštartovali v októbri 2005 prípravami na odborný seminár pre zdravotnícke zariadenia. Seminár s názvom "Ekonomicky a environmentálne efektívne nakladanie s odpadmi zo zdravotníckych zariadení" sa konal v Žiline dňa 16.11.2005 s účasťou 53 zástupcov nemocníc a polikliník. Účastníkom boli prezentované prednášky popredných zahraničných lektorov z Poľska a Českej republiky.

Na základe odprednášaných tém sme účastníkom ponúkli bezplatnú pomoc pri zavádzaní projektov znižovania odpadu v zdravotníckych zariadeniach a náhrady pomôcok z toxického PVC bezpečnejšími alternatívami, ktoré budeme realizovať v nasledujúcom roku.

Aktivity pre reguláciu chemického priemyslu na európskej úrovni

Priatelia Zeme Európa usporiadali 17.- 18.1.2005 seminár k pripravovanej novej chemickej politike EÚ – tzv. REACH. Následne 19., 20.1 pokračovali aktivity pre podporu prísnejšej chemickej politiky. Zástupca Priateľov Zeme – SPZ sa zúčastnil hringu Výboru pre životné prostredie Európskeho parlamentu. V rámci svojho programu tiež rokoval s poslancami Európskeho parlamentu, pričom ich oboznamoval s problémami s chemikáliami a návrhmi Priateľov Zeme pre zlepšenie. Na Slovensku sme pracovali na informovaní verejnosti prostredníctvom vydávania tlačových správ, písania článkov a zriadením samostatnej časti našej web stránky s informáciami o problematikách chemikálií a udržateľných riešeniach.

Aktivity Zero Waste – Nula odpadov

Aktivity pre kompostovanie bioodpadu

V marci sme uskutočnili e-mailový mailing na samosprávy s informáciou o nutnosti zmeny režimu nakladania s biologickými odpadmi zo zelene a parkov, ktoré budú musieť obce vykonávať od 1.1.2006 s odkazmi na informačné materiály na danú tému a s ponukou spolupráce.

Usporiadali sme sériu odborných seminárov „KOMPOSTOVANIE - zber a zhodnocovanie biologických odpadov“ pre zástupcov samospráv. Seminára sa konali v

Trnave, Žilina a Košiciach a okrem odborných prednášok sme zabezpečili aj exkurzie do kompostární. Seminárov sa zúčastnilo 300 účastníkov.

Presný počet obcí, ktoré začali triediť a kompostovať biologicky rozložiteľné odpady nepoznáme. Tie obce, ktoré s nami spolupracovali, vybudovali minimálne 44 obecných kompostovnísk. Je vysoko pravdepodobné, že v skutočnosti ich vzniklo viac.

Uskutočnili sme 10 školení kompostmajstrov, na ktorom sa vyškolilo 108 kompostmajstrov.

Sme odborným garantom projektu obce Raslavice „Separácia komunálneho odpadu a kompostovanie na rómskej osade“. Uskutočnili sme tu školenie kompost - majstrov, prednášky venované separovaniu odpadov a kompostovaniu pre školy, pre verejnosť, pre poslancov miestneho zastupiteľstva, vypracovali sme prevádzkovú dokumentáciu k obecnému kompostovnísku,... V súčasnosti pokračujeme v poradenstve a spracovávame multimedialne prezentačné CD o projekte, ktoré bude slúžiť ako vzor pre podobné projekty.

Poradenstvo v odpadovom hospodárstve pre obce

Usporiadali sme sériu troch odborných seminárov „Moderné odpadové hospodárstvo v obci“ pre zástupcov samospráv a firiem nakladajúcich s odpadmi. Seminára sa konali v decembri v Nitre, Banskej Bystrici, Prešove. Na seminároch sa zúčastnilo 240 zástupcov samospráv, štátnej správy, firiem a MVO.

Počas celého roka poskytovali Priatelia Zeme odborné poradenstvo pre samosprávy V rôznom rozsahu sme takto pomohli pri riešení problémov s odpadmi:

- 113 obciam alebo firmám (niekoľkokrát opakované telefonické, e-mailové lebo osobné poradenstvo)
- 321 obciam, jednotlivcom alebo firmám (jednorázové telefonické alebo e-mailové poradenstvo)
- 10 združeniam obcí alebo mikroregiónom
- 7 obciam, kde sme uskutočnili osobnú návštevu domácností rámci prieskumov a osvetu od domu k domu

Zrealizovali sme 22 prednášok pre obce týkajúce sa nakladania s biologickým odpadom alebo separovaného zberu. Zúčastnili sme sa ako prednášajúci na 5 seminároch organizovaných inými subjektami.

V auguste sme dokončili realizáciu najkomplexnejšieho materiálu o odpadovom hospodárstve v histórii organizácie - multimedialne CD „Moderné odpadové hospodárstvo - ochrana životného prostredia a ekonomická efektívnosť v jednom“. CD obsahuje nové a prepracované materiály, programy. V auguste sme toto Multimedialne CD rozoslali na všetky obce a mestá na Slovensku.

Pilotný projekt „Zero waste“ v Palárikove

Vďaka odbornej spolupráci s obcou Palárikovo sa obci prostredníctvom viacerých opatrení podarilo znížiť množstvo odpadu o takmer 30%. V roku 2005 sa do separovaného zberu v Palárikove pravidelne zapájalo v priemere 98% obyvateľov.

Aktivity pre zmenu legislatívy

- zlepšenie zákona o poplatkoch za ukladanie odpadov na skládky.

2. 8. 2005 sa v Bratislave na Ministerstve životného prostredia SR konalo pracovné stretnutie. Boli dohodnuté presné termíny a aktivity, ktoré sa vykonajú napr.: Priatelia Zeme – SPZ vypracujú návrh na zmenu poplatku za uloženie odpadu na skládku odpadov

V auguste sme vypracovali podnet pre novelu zákona o poplatkoch za uloženie odpadov na skládku a na odkalisko, ktorý sme v septembri poslali na Ministerstvo životného prostredia SR.

18.10.2005 sme v Bratislave na MŽP SR iniciovali stretnutie s riaditeľom Odboru odpadového hospodárstva, kde sme pripomenuli naše dohody a pýtali sa na aktuálny stav aktivít zo strany MŽP SR. Bola nám prisľúbená náprava.

Do dnešného dňa sa nám však i napriek viacerým urgenciám na MŽP SR z našej strany, tento návrh nepodarilo presadiť.

Ostatné aktivity

Summit prezidentov

Priatel'ia Zeme pri príležitosti summitu prezidentov U.S.A a Ruska v Bratislave usporiadali akcie, v ktorých poukázali na negatíva politiky týchto lídrov v oblasti ľudských práv a životného prostredia. V dňoch 14.2 a 24.2. premietai v Bratislave a Košiciach filmové dokumenty a zároveň odovzdali obom prezidentom otvorený list, v ktorom ich vyzvali na zmenu politiky.

Víkendové akcie pre dobrovoľníkov

16., 17.4. 2005 sme v Košiciach usporiadali pracovnú „víkendovku“, na ktorej sa mohli záujemcovia naučiť: ako si zhotoviť drevený kompostovací zásobník a základy správneho kompostovania. Kompostovacie zásobníky, ktoré sme vyrobili boli počas roka priebežne distribuované obyvateľom Košíc.

13.-15.5. 2005 sa uskutočnila víkendovka v Palárikove. V spolupráci so žiakmi miestnej školy vybudovali účastníci kompostovisko, vyrobili kompostovacie zásobníky, naučili sa vyrábať sviečky použitím odpadového materiálu, uskutočnila sa exkurzia do Šurian pre prehliadku separovaného zberu.

Odborné výstavy a výstavy pre verejnosť

3. - 6. 5. 2005 sme sa v Banskej Bystrici na výstavisku BB Expo zúčastnili ako vystavovatelia Výstavy RIS (Recyklácia, Inovácia, Separácia), For Region, For Arch. Naša expozícia bola zameraná na kompostovanie biologických odpadov a na separovaný zber odpadov. Na tejto výstave sme získali „Čestné uznanie za výrazný prínos v oblasti environmentálnej výchovy a poradenstva“.

10 - 12. 5. 2005 sme sa v Bratislave zúčastnili ako vystavovatelia na výstave Incheba, Ekotechnika... konanej na výstavisku Incheba. Tak ako predchádzajúca expozícia aj táto bola zameraná na kompostovanie biologických odpadov a na separovaný zber odpadov.

13. - 15. 5. 2005 sme pripravili v Palárikove v miestnej Základnej škole výstavu „Zem nie je na jedno použitie“, ktorá poukazuje na negatíva súčasného spôsobu nakladania s odpadmi. Jednoduchou a zrozumiteľnou formou

navádza pomocou veľkých fotografií a krátkych textov k správemu nakladaniu s odpadmi založenému na predchádzaní vzniku a škodlivosti odpadu, opätovnému používaniu a recyklácii. Výstava bola umiestnená vo vstupnej chodbe školy, takže si ju mohli pozrieť okrem detí aj ich rodičia.

15. - 16. 7. 2005 sme postavili Informačný stánok na najväčšom slovenskom hudobnom festivale Pohoda v Trenčíne, kde sa všetci okoloidúci mohli dozvedieť podrobné informácie o našej organizácii, ale aj o odpadoch, separovanom zbere, kompostovaní, toxických látkach, atď.

Letný Ekotábor

23. - 31. 7. 2005 sme v Nižnej Kaloši usporiadali Letný Ekotábor Priateľov Zeme - SPZ, na ktorom sa zúčastnilo okolo 80 ľudí z celého Slovenska. Mohli si vyskúšať práce na ekofarme, vzdelávať sa na prednáškach známych osobností z ekologického hnutia, učiť sa ľudové remeslá a zoznámiť sa s činnosťou našej organizácie.

Analýza príjmov v roku 2005

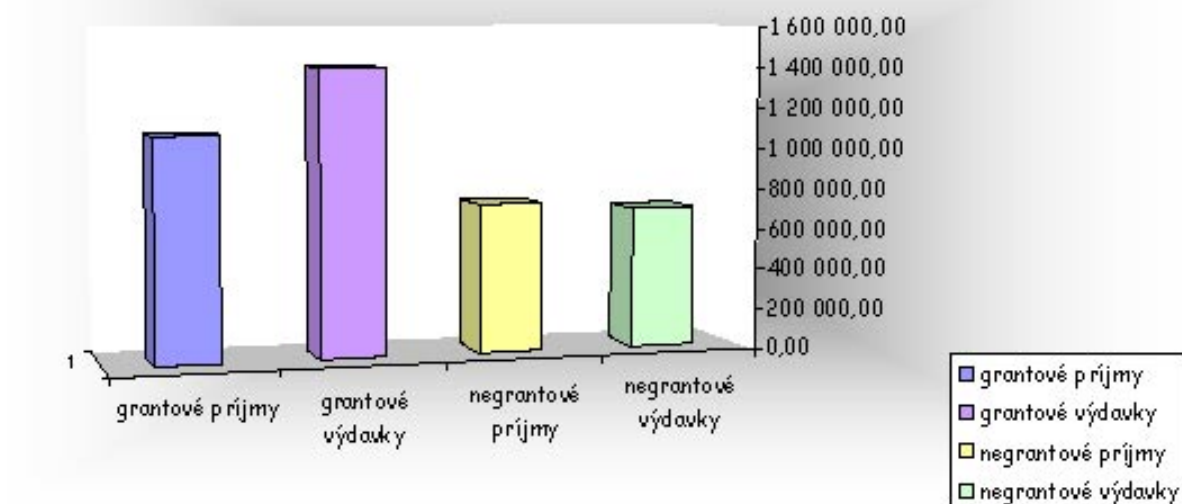
POLOŽKA	PRÍJMY	
	v Sk	%
granty	1 090 241,14	59,87
členské poplatky	128 288,50	7,05
príspevky a dary	15 455,50	0,85
2% z daní	157 157,00	8,63
služby a semináre	276 809,00	15,20
predaj tovaru	97 476,50	5,35
z term. vkladu a úroky z b. účtu	21 452,75	1,18
ostatné	34 052,97	1,87
príjmy spolu	1 820 933,36	100
príjmy grantové spolu	1 090 241,14	60
príjmy negrantové spolu	730 692,22	40

Analýza výdavkov v roku 2005

POLOŽKA	VÝDAVKY Grantové		VÝDAVKY Negrantové	
	v Sk	%	v Sk	%
mzdy a odmeny v rátane účt. prác	617 207,90	43,81	352 128,60	50,66
réžia	508 979,80	36,13	37 493,00	5,39
služby a výroba tovaru	5 913,00	0,42	144 198,30	20,75
aktivity (mailing/publikácie)	192 686,60	13,68	71 328,00	10,26
nákup tovaru	1 739,80	0,12	8 988,00	1,29
cestovné	82 195,79	5,83	23 197,00	3,34
bankové poplatky	0,00	0,00	17 322,23	2,49
ostatné	0,00	0,00	40 418,16	5,81
výdavky spolu	1 408 722,89	100	695 073,29	100
	2 103 796,18			

Porovnanie príjmov a výdavkov v roku 2005

Správna Rada Priateľov Zeme - SPZ

Ing. Arch. Oleg Šuk (predseda SR)
 Radoslav Plánička,
 Marcel Antal

Revízna Komisia Priateľov Zeme - SPZ

JUDr. Jozef Šuchta (predseda RK)
 Ing. Jozef Rusnák
 Valéria Fischerová

Predseda Priateľov Zeme - SPZ

Ladislav Hegyi

Priatel'ia Zeme - SPZ

Priatel'ia Zeme – SPZ pôsob'ia od roku 1996 ako neziskov'ie občianske združen'ie, chrániace životné prostredie, prírodu na Slovensku, aj v európskom kontexte.

Zameriavajú sa na 2 témy: minimalizáciu znečisťovania prostredia odpadmi a toxickými látkami.

Okrajovo sa venujú aj podpore udržateľných riešení ďalších ekologických problémov a ich ekonomickým a sociálnym súvislostiam.

Pracujú na zastavovaní činností škodlivých pre ľudí a prírodu, ale hlavne vytvárajú a realizujú pozitívne udržateľné riešenia, ktoré neohrozujú budúce generácie a ostatné formy života.

Priatel'ia Zeme – SPZ sú nezávislí na akejkoľvek vláde, strane, politických či skupinových záujmoch.

Najvýznamnejšie členstvo Priateľov Zeme - SPZ v medzinárodnej organizácii predstavuje práca v asociácii environmentálno - sociálnych organizácií Priatel'ia Zeme Slovensko. Prostredníctvom nej sme lenom Friends of the Earth International (FoEI), najväčšej federácie ekologických organizácií na svete, pôsojacej v 71 krajinách.

Tiež sme členom:

- International POP's Elimination Network (IPEN) - medzinárodná sieť 350 zdravotníckych, environmentálnych, spotrebiteľských organizácií a odborníkov zo 65 krajín, pre elimináciu toxických perzistentných organických chemikálií.
- Health Care Without Harm (HCWH) - koalícia 443 organizácií, prevažne zdravotníckych pracovníkov, z 52 krajín, pracujúcej na ochrane zdravia ľudí prostredníctvom minimalizácie poškodzovania životného prostredia zo strany zdravotnej starostlivosti.
- European Environmental Bureau (EEB) - federácia viac ako 140 občianskych organizácií v Európe na ochranu životného prostredia, zameraná na zlepšenie legislatívy a stratégií EÚ smerom k environmentálnej udržateľnosti.
- Global alliance for incinerator alternatives (GAIA) - koalícia mimovládnych organizácií a expertov pre istejšie alternatívy namiesto spaľovní odpadov.

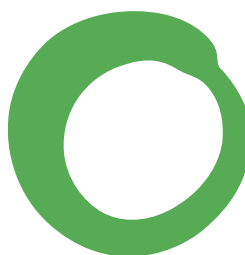
Priatel'ia Zeme - SPZ

Poštová adresa:

P.O. Box H 39
040 01 Košice

kancelária:

Alžbetina 53, Košice

**Priatel'ia
Zeme
SPZ**